

Door: Marjan Bruins en Peter van Veen
Foto's: Sint MarieO

*‘Als je er met kind en ouders uitkomt, is er **zoveel** mogelijk.’*

Eind vorig jaar ging Ted Raedts met pensioen. Als directeur van Sint Marie maakte ze veel ontwikkelingen in de sector van dichtbij mee. Ze maakt niet de indruk komende tijd stil te gaan zitten. Ze blijft actief in de psychotherapie, het psychologisch onderzoek en de zorgverlening aan autisten. ‘Er is veel dat mij boeit, maar communicatieproblematiek spreekt mij het meest aan. Als je er met kind en ouders uitkomt, is er zoveel mogelijk.’

‘**W**eet je’, begint Ted Raedts glunderend, ‘ik stapte er in zonder dat ik wist waaraan ik begon. Ik dacht in eerste instantie: wat moet ik tussen slechthorenden. Ik heb wat mensen gebeld en advies gevraagd en ben begonnen voor een dag in de week als psychotherapeut.’ Na verloop van tijd breidde dit zich uit en de laatste tien jaar was ze directeur van de Eindhovense instelling.

Al snel na haar aanstelling werd ze geboeid door de problematiek van slechthorende kinderen. ‘Een handicap kan veel blokkades veroorzaken in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn er zoveel mogelijkheden. Dit vraagt veel van de mensen die er omheen staan.’ Na een korte stilte vervolgt ze: ‘Voordat ik bij Sint Marie kwam had ik ervaring in de psychotherapie met mensen zonder handicap. Bij niet-gehandicapten kun je er veel eerder achter komen wat er aan de hand is. Een handicap maskeert en imponeert zozeer dat daar de aandacht naar uitgaat en eventueel achterliggende problemen moeilijk te diagnosticeren zijn. Je moet meer moeite doen om de achterliggende problemen te ontdekken. Gelukkig is er

de laatste tijd veel bereikt op dit gebied. Als we creatief gebruik maken van alle mogelijkheden, kunnen we steeds beter een juiste diagnose stellen. We weten ook steeds beter hoe een kind met auditieve of communicatieve beperkingen zich ontwikkelt. En hoe lastig het voor het kind is om gewoon te communiceren.’ Ted noemt een klein voorbeeld ter illustratie. ‘Een niet-communicatief-gehandicapt kind hoeft je niet de hele tijd aan te kijken. Bij onze doelgroep moet dat wel. Dit is soms belastend voor het kind. Deze kinderen willen ook wel momenten hebben voor zichzelf en die mogelijkheid moet je hen geven.’

Verhalen van de werkvloer

Ted is van mening dat nog te weinig gedaan wordt met de kennis van medewerkers in de instellingen. ‘Ik vind het heel belangrijk dat de verhalen van de werkvloer gehoord worden. Daar zit zoveel meerwaarde in. Deze ervaringskennis kunnen we goed gebruiken, zowel binnen de instelling als daarbuiten. Organisaties binnen onze sector moeten meer samenwerken, kennis uitwisselen en daarbij hun eigen specialisme behouden. Dit komt ten goede aan de cliënt, maar ook aan de medewerkers. Het geeft ze een stimulans en bindt ze aan elkaar. Daarom ben ik altijd trots als een medewerker ergens een praatje houdt. Dan merk je hoeveel kennis er aanwezig is en zie je hoeveel competenties zo iemand heeft.’

De vertrokken directeur vertelt dat ze afgelopen jaren op Sint Marie veel tijd gestoken heeft in kennisontwikkeling en netwerken. ‘Wij hebben een aantal jaren terug een intensieve cursus voor medewerkers ontworpen. Hiermee ontwikkelen medewerkers competenties die ze nodig hebben in hun werk met communicatief beperkte kinderen. De cursus heeft nogal wat teweeg gebracht.

DIRECTEUR TED RAEDTS NEEMT AFSCHIED VAN SINT MARIE

Het gaat om leer/werktrajecten en deze vragen veel tijd en energie van mensen aan het begin van hun carrière. Ook de ervaren medewerkers moeten naast hun dagelijkse werk nieuwe medewerkers begeleiden. Nu loopt het goed. Medewerkers beschouwen het als een essentieel onderdeel van hun werk.'

Ted is trots op de medewerkers van Sint Marie. 'De investeringen zijn ruimschoots terugverdiend. Als ik terugkijk naar de afgelopen 23 jaar dan constateer ik dat medewerkers veel bewuster zijn geworden. Ze stellen zich minder bescheiden op en tonen zich trots op wat ze kunnen.'

Kennis en expertise

Ted toont zich tevreden over de kennisontwikkeling. Al moet er volgens haar ook nog veel gebeuren. Ze licht toe: 'Neem als voorbeeld ESM'ers. Vroeger en dat is misschien pas vijf jaar geleden, hadden we een opstelling van: begeleid ze maar net zo als slechthorenden. Nu benaderen we ze anders. Taalproblemen hebben een enorme impact op de hele ontwikkeling van een kind. We moeten daar niet alleen vroegtijdig bij zijn, maar ook in de gehele benadering expliciet rekening mee houden. Vroegtijdige onderkenning is opgestart. Er zijn al leuke pilots met positieve resultaten. De consultatiebureaus spelen hier een goede rol in. Hiermee zeg ik niet dat we er zijn. Er moet nog veel ontwikkeld worden. Ik bedoel daarmee bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek. In de praktijk hebben we nog te weinig vaste grond onder de voeten om de juiste beslissingen in de behandeling te kunnen nemen.'

Verheugd toont ze zich ook over de visie op de rol van communicatie. 'Vroeger spraken we over doof, slechthorend, ESM en autisme. We moeten echter over communicatiestoornissen praten. We zijn niet bezig met alleen maar gebaren leren of Totale Communicatie. Het gaat niet alleen om gebaren.' En met nadruk stelt ze: 'Dit blindstaren op één aspect kan nooit goed zijn. Wij moeten ons richten op interactie tussen mensen. Hierbij is communicatie essentieel. Je kunt namelijk niet niet-communiceren. Het gaat om de ontwikkeling van heel het kind. Dit bewustzijnsproces is er. Daar ben ik blij om.'

Bezorgd toont Ted zich over kennis die vervluchtigt. 'Waar zit nog de expertise voor een goede begeleiding en behandeling voor slechthorende kinderen? Ook de orale communicatie moet blijven bestaan. Sommigen hebben er baat bij. Als wij dit niet vasthouden, wie doet dat dan wel? Daarom moeten we meer gaan samenwerken in de sector met behoud van en respect voor het eigen specialisme.' Met stemverheffing voegt ze eraan toe: 'En laten we onze medewerkers niet met concurrentie vermoeien. Die moeten inhoudelijk bezig zijn. Daar zijn ze goed in en dat motiveert ze.' Directies moeten de bedreigingen in de gezondheidszorg volgens Ted gezamenlijk oplossen.

'Het zou hen sieren als ze daar, met behoud van ieders deskundigheid, uit komen. Dat straalt kracht uit. Bovendien zullen de overheid en de zorgverzekeraars dan ook een front tegenover zich krijgen.' Haar felheid verdwijnt echter weer als sneeuw voor de zon als ze terugblijkt op een onlangs gehouden reünie. 'Ik zag kinderen terug die nu al begin veertig zijn.' Enthousiast vertelt ze vervolgens de ene anekdote na de andere. **VHZ**

Sint Marie in Eindhoven is een orthopedagogisch centrum voor onderzoek en behandeling van kinderen vanaf twee jaar, jeugdigen en jongvolwassenen, die problemen hebben met communicatie. Deze problemen kunnen te maken hebben met een sterk verminderd gehoor, ernstige spraak-/taalstoornissen en stoornissen uit het autistisch spectrum. Het centrum heeft een regionale en een regio-overstijgende functie.